

Nr 241.

Godkänd av första kammaren den 10 maj 1938.

Godkänd av andra kammaren den 10 maj 1938.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till läroanstalter för dövstumma m. m., utom såvitt angår upphävande av lagen angående dövstumundervisningen, ävensom i avseende å i ämnet väckta motioner.

(Statsutskottets utlåtande nr 116.)

Till Konungen.

I propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1938/39 har Kungl. Maj:t (punkt 182 av det vid nämnda proposition fogade utdraget av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 4 januari 1938) föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition angående läroanstalter för dövstumma, som kunde varda riksdagen förelagd, beräkna för budgetåret 1938/39 dels till Läroanstalter för dövstumma: Avlöningar ett förslagsanslag av 725,000 kronor, dels till Läroanstalter för dövstumma: Omkostnader ett förslagsanslag av 720,000 kronor, dels ock såsom bidrag till tysta skolan i Lidingö ett anslag av 10,000 kronor.

Sedermåra har Kungl. Maj:t i en den 3 mars 1938 dagtecknad proposition (nr 212), under åberopande av vid sistnämnda proposition fogat utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

1. antaga vid sistnämnda statsrådsprotokoll fogat förslag till lag om upphävande av lagen den 31 maj 1889 (nr 27, sid. 1) angående dövstumundervisningen;

2. besluta, att för meddelande av undervisning åt dövstumma skolpliktiga barn m. fl. följande skolor från och med den 1 juli 1938 skola vara anordnade, nämligen

fyra *upptagningskolor*, av vilka en skall vara förlagd till Härnösand, en till Lund, en till Manilla och en till Vänersborg,

två *specialskolor*, av vilka den ena skall vara avsedd för oegentligt dövstumma och förlagd till Örebro samt den andra avsedd för skrivteckenelever och förlagd till Gävle, samt

fyra *fortsättningskolor*, nämligen

en i Vänersborg, avsedd för gossar, som åtnjutit talundervisning,

en i Växjö, avsedd för flickor, som åtnjutit talundervisning,

en i Gävle, avsedd för icke-talundervisade gossar och flickor, samt

en för undervisning i lantbruksyrket och i trädgårdsskötsel, förlagd till Broby gård i Funbo socken i Uppland;

3. besluta, att för utbildning av lärare för dövstumundervisningen skall upprätthållas ett seminarium vid dövstumskola, som av Kungl. Maj:t bestämmes;

4. besluta, att bestämmelserna i avlöningsreglementet för ordinarie lärare vid statens undervisningsväsende skola från och med den 1 juli 1938 göras tillämpliga å lärare vid statens dövstumskolor;

5. besluta, att avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, skall från och med den 1 juli 1938 äga tillämpning å husmödrar och sjuksköterskor vid statens dövstumskolor ävensom å dövstumpräster och dövstumkonsulenter;

6. bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad av departementschefen i sådant hänseende enligt nämnda statsrådsprotokoll föreslagits meddela erforderliga särskilda bestämmelser och övergångsbestämmelser beträffande tillämpning av omförmälda avlöningsreglementen å de under 4 och 5 angivna befattningshavarna ävensom angående övergångslön;

7. godkänna i statsrådsprotokollet intagen personalförteckning för statens läroanstalter för dövstumma, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1938/39;

8. godkänna i statsrådsprotokollet likaledes intagen avlöningsstat för läroanstalterna för dövstumma, att tillämpas under budgetåret 1938/39;

9. till Läroanstalter för dövstumma: Avlöningar för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 823,000 kronor;

10. till Läroanstalter för dövstumma: Omkostnader för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 467,000 kronor;

11. till Läroanstalter för dövstumma: Resor för dövstumskolelever jämte åtföljande vårdare för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 12,000 kronor;

12. till Läroanstalter för dövstumma: Stipendier åt vissa fortsättningskolpliktiga elever för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 10,000 kronor;

13. till Läroanstalter för dövstumma: Understöd åt blivande dövstum-lärare för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 4,000 kronor;

14. bemyndiga Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser angående statsbidrag till avlöning åt sådan vid dövstumundervisningsväsendet nu anställd föreståndare eller ordinarie lärare, vilken icke önskar övergå till tjänstgöring vid statlig dövstumskola och icke heller kan lagligen där-till förbindas och som på grund härav må komma att uppföras på in-dragningsstat hos vederbörande landsting eller stad, som icke deltagar i landsting;

15. såsom Bidrag till avlöning åt vissa på indragningsstat hos lands-ting m. fl. uppförda dövstumlärare för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 5,000 kronor;

16. medgiva, att bidrag till förskolor och skolhem för dövstumma barn må från och med budgetåret 1938/39 utgå i huvudsaklig överensstäm-melse med de grunder, som av departementschefen enligt statsrådspro-tokollet angivits;

17. såsom Bidrag till förskolor och skolhem för dövstumma barn för budgetåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 16,000 kronor;

18. såsom Bidrag till kursverksamhet m. m. för dövstumma för bud-getåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 17,500 kronor;

19. såsom Bidrag till tysta skolan i Lidingö för budgetåret 1938/39 anvisa ett anslag av 10,000 kronor;

20. godkänna i statsrådsprotokollet intagen personalförteckning för döv-stumprästerna och dövstumkonsulenterna, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1938/39;

21. godkänna i statsrådsprotokollet likaledes intagen avlöningsstat för dövstumprästerna och dövstumkonsulenterna, att tillämpas under bud-getåret 1938/39;

22. till Dövstumpräster och dövstumkonsulenter: Avlöningar för bud-getåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 28,800 kronor;

23. till Dövstumpräster och dövstumkonsulenter: Omkostnader för bud-getåret 1938/39 anvisa ett förslagsanslag av 16,500 kronor;

24. bemyndiga Kungl. Maj:t att taga det under elfte huvudtiteln upp-förda förslagsanslaget till diverse pensioner och understöd m. m. i an-språk för bestridande av i statsrådsprotokollet omförmälda pensioner och tilläggspensioner till vissa förutvarande befattningshavare vid döv-stumundervisningsväsendet och deras efterlevande;

25. till Inköp av egendomen Broby gård m. m. å kapitalbudgeten under rubrik Statens domäners fond för budgetåret 1938/39 anvisa ett reservationsanslag av 60,000 kronor.

undervisas i en särskild, till Gävle förlagd skola, inrymmande både barn- och fortsättningsskola.

Bland dövstumlärarna synes den uppfattningen vara förhärskande, att nämnda elever böra, liksom hittills, erhålla sin undervisning vid upptagningskolor och alltså icke hänföras till en särskild anstalt. Enligt vad riksdagens vederbörande utskott inhämtat, avses med det av flertalet dövstumlärare sålunda understödda förslaget icke, att skriv-teckeneleverna skola undervisas gemensamt med de talundervisade barnen, utan att de vid vissa av de särskilda upptagningsskolorna skola erhålla en för dem tillrättalagd undervisning. Att de icke böra avskiljas till undervisning i en särskild läroanstalt synes i huvudsak motiveras med att de i så fall skulle bli avstängda från samvaron med och påverkan i förmånlig riktning av bättre lottade dövstumma barn, men även därmed, att dessa elever ofta icke lämpa sig för yrkesutbildning och att det följaktligen finge anses föga ändamålsenligt att för dem upprätta en särskild fortsättningsskola. Det kan alltså konstateras, att meningsskiljaktigheten icke avser, huruvida en kategoriklyvning bör äga rum vid undervisningen av de dövstumma — härom äro alla överens — utan huruvida denna kategoriklyvning bör ske bland annat genom upprättande av en särskild läroanstalt för skriv-teckenelever *eller* genom uppdelning av dessa elever på specialavdelningar vid upptagningskolor.

Riksdagen har vid sin prövning av de föreliggande förslagen icke funnit det klart ådagalagt, att samvaron mellan skriv-teckeneleverna och de bättre utrustade eleverna är till fördel för *båda* dessa elevkategorier, alltså också för de sistnämnda eleverna. Avseende bör enligt riksdagens mening också fästas vid den av skolöverstyrelsen framförda synpunkten, att förutsättningarna för att de svagt begåvade barnen, som hava svårt att anpassa sig efter nya lärare med nya arbetsmetoder, skola kunna nå bästa möjliga utveckling äro större, om de under hela sin skoltid — alltså i såväl barndomsskolan som fortsättningsskolan — få vistas vid en och samma läroanstalt och stå under ledning av i stort sett samma lärare. Flertalet skäl synas riksdagen, såvitt nu kan bedömas, tala för den av departementschefen förordade organisationen. Såsom denne framhållit, måste de anordningar, som nu komma till stånd, i mångt och mycket få karaktären av försök. Skulle erfarenheterna ådagalägga lämpligheten av en jämkning av skolorganisationen på denna punkt, exempelvis genom upprättande av specialavdelningar för skriv-teckeneleverna vid vissa av upptagningskolorna, är det möjligt att framdeles föranstalta härom. I detta sammanhang anser sig riksdagen för övrigt böra fästa uppmärksamheten på att den tid, som återstår till dess staten skall övertaga dövstumundervisningen — den 1 juli 1938 —, är för knapp för att tillåta en jämkning av organisationsplanen i antytt avseende.

Frågan om och på vad sätt fortsättningsskolpliktiga dövstumma böra beredas tillgång till ordnad lantbruksundervisning har, såsom framgår av

den i statsrådsprotokollet lämnade redogörelsen, också varit föremål för delade meningar. Enligt det ena förslaget, framlagt av 1936 års utredningsman och biträtt av skolöverstyrelsen samt statskontoret, skulle lantbruksundervisningen bedrivas vid den av tredje dövstumskoldistriktet uppehållna lantbruksskolan i Råbylund i Skåne, vilken skulle komma i åtnjutande av statsbidrag, beräknat efter antalet vid skolan undervisade elever, och fortsättningsskolundervisning i trädgårdsskötsel meddelas vid den statliga dövstumskolan i Vänersborg. Enligt det andra förslaget, framlagt av 1937 års förutnämnda sakkunniga och biträtt av lantbruksstyrelsen samt Kungl. Maj:t, skulle staten för ändamålet inköpa egendomen Broby gård i Uppland för en köpeskilling av 54,000 kronor jämte en till 2,000 kronor beräknad livränta till en förutvarande ägare av egendomen, vilken livränta enligt försäkringsteknisk beräkning den 1 juli 1938 kommer att motsvara ett kapitalvärde av omkring 25,000 kronor. Vid egendomen i fråga skulle meddelas både lantbruksutbildning och undervisning i trädgårdsskötsel.

I likhet med departementschefen anser riksdagen att de dövstumma vid den fortsatta utbildningen böra beredas tillfälle till lantbruksutbildning och till utbildning i trädgårdsskötsel. Vid sin prövning av frågan om sättet för anordnande av denna utbildning har riksdagen icke förbi-sett, att ett genomförande av det av överstyrelsen tillstyrkta förslaget om lantbruksutbildning i Råbylund och utbildning i trädgårdsskötsel i Vänersborg skulle för staten medföra lägre kostnader än ett bifall till det andra förslaget. Emellertid har riksdagen funnit det välbetänkt, att staten, som redan anvisat sammanlagt 77,182 kronor till ny- och ombyggnadsarbeten vid Broby gård, förvärvar denna egendom för den ifrågasatta köpeskillingen, vilken med hänsyn till egendomens allmänna beskaffenhet synes kunna godtagas. Riksdagen, vars vederbörande utskott vid besök på gården kunnat konstatera, att denna väl lämpar sig för det avsedda ändamålet, anser sig böra framhålla, att egendomen på grund av sin storlek och i betraktande av den utrustning, varöver den disponerar, synes kunna bereda utrymme för ett större antal elever än enligt statsrådsprotokollet beräknats. Det torde emellertid vara både troligt och önskvärt, att det skall visa sig möjligt att öka intresset för denna form av fortsättningsundervisning. Ur denna synpunkt är det fördelaktigt, att lantbruks- och trädgårdsutbildningen förlägges till Broby gård, som med-giver en icke oväsentlig utökning av elevnumreren.

Riksdagen, som sålunda bifaller Kungl. Maj:ts förslag om inköp av Broby gård för anordnande av fortsatt undervisning för dövstumma i lantbruk och trädgårdsskötsel, anser sig icke böra för närvarande godkänna Kungl. Maj:ts förslag om anvisande av 6,000 kronor till iordningställande av trädgården m. m. De arbeten, som avsetts skola utföras med anlitan-
tande av detta anslagsbelopp, synas icke vara av trängande natur och

torde kunna för en ganska ringa kostnad successivt utföras av de blivande eleverna vid ifrågavarande fortsättningsskola. Riksdagen vill även erinra, att Kungl. Maj:t räknat med att några ändrings- eller reparationsarbeten som regel icke skola under nästa budgetår utföras vid de övriga dövstumskolorna. Vid den omprövning av frågan om erforderliga byggnadsarbeten vid Broby gård, som under den närmaste tiden torde komma till stånd, bör enligt riksdagens mening tagas under övervägande, om icke den byggnad, som nu inrymmer rättarbostaden, kan slopas och bostad för denne befattningshavare i stället upplåtas i någon av de övriga byggnaderna. Tillika vill riksdagen ifrågasätta, om icke egendomen bör ställas under domänstyrelsens tillsyn.

Skolöverstyrelsen har uttalat den bestämda uppfattningen, att fortsättningsskolan vid Broby gård bör som föreståndare få en person, som avlagt dövstumslärarexamen. Departementschefen har däremot givit sin anslutning till ett av 1937 års sakkunniga framställt förslag om att som föreståndare för skolan bör vara anställd en agronom med erforderliga specialinsikter. Behovet av undervisning i de teoretiska läroämnena skulle enligt departementschefens förslag tills vidare tillgodoses medelst timplärare.

Med hänsyn till att tyngdpunkten vid den vid ifrågavarande skola meddelade undervisningen av naturliga skäl måste falla på den praktiska lantbruksutbildningen, ansluter sig riksdagen till departementschefens uppfattning om att en agronom bör vara föreståndare för skolan. Denne bör i enlighet med vad av 1937 års sakkunniga framhållits därjämte hava vid dövstumskola inhämtat erforderlig kännedom om de dövstamma i allmänhet samt om sättet att meddela sig med dem. Om den teoretiska undervisningen icke kan meddelas av föreståndaren och det skulle visa sig omöjligt att överlämna denna undervisning åt en timplärare, torde det bliva nödvändigt att för ändamålet anställa en extra eller extra ordinarie lärare. Det läres ankomma på Kungl. Maj:t att i sinom tid taga detta spörsmål under närmare övervägande.

De av departementschefen i övrigt framställda förslagen rörande dövstumundervisningsväsendets organisation efter statsövertagandet har riksdagen, i den mån dessa förslag i detta sammanhang äro föremål för prövning, funnit sig böra godkänna.

Förslagen rörande *personalens sammansättning och storlek* godkännas av riksdagen med de ändringar, som må kunna föranledas av vad i det föregående yttrats rörande personalen vid Broby gård.

I avseende å *personalens löneställning* har Kungl. Maj:t föreslagit, att lönen för rektorerna vid dövstumskolorna skall beräknas med utgångspunkt från högsta löneklassen i lönegraden L 26, dock med ett lönetillägg av 960 kronor för rektor vid dövstumskolan i Vänersborg samt 480 kronor för rektorerna vid dövstumskolorna i Gävle, Härnösand, Lund och Örebro samt å Manilla. Till rektor vid dövstumskolan i Växjö skulle icke utgå något lönetillägg.

Riksdagen anser sig böra i likhet med skolöverstyrelsen och departementschefen förutsätta, att dövstumslärarseminariet icke nödvändigtvis skall vara förlagt till manillaskolan och att rektor vid denna skola icke skall under alla omständigheter vara föreståndare för seminariet. Vid sådant förhållande kan ej ifrågasättas tillerkännande av högre lönegrads-placering för rektor vid nämnda skola. Riksdagen vill tillägga, att arbetsuppgifterna i övrigt vid denna skola, som torde komma att understiga dem, som komma att falla exempelvis på rektor vid skolan i Vänersborg, knappast synas i och för sig motivera en särskilt fördelaktig löne-placering för rektor vid skolan å Manilla. Skulle erfarenheterna utvisa lämpligheten av att dövstumslärarseminariet fast fogas till sistnämnda skola och att med befattningen som rektor för dövstumskolan bör vara förenad befattningen som föreståndare för seminariet, kommer spörsmålet i ett annat läge, som gör det påkallat, att frågan om kompetensen för rektorstjänstens innehavare och dennes löneställning upptages till förnyat övervägande.

I likhet med departementschefen och på av honom anförda skäl finner riksdagen, att lönen för rektor vid Manillaskolan och vid de övriga dövstumskolorna bör utgå med belopp, motsvarande högsta löneklassen i 26 lönegraden jämte ovannämnda lönetillägg.

Kungl. Maj:t har i likhet med de i ärendet hörda myndigheterna föreslagit, att lärarna i kunskapsämnen vid dövstumskolorna skola hänföras till lönegraden L 20. Riksdagen godkänner detta förslag.

Vad de övriga lärarbefattningarna beträffar, har Kungl. Maj:t föreslagit, att arbetslärare i fortsättningsskola, skolkökslärarinna samt skolköks- och kindergartnlärarinna skola hänföras till lönegraden L 15, arbetslärare i barndomsskola, slöjdlärarinna med pedagogisk utbildning, kindergartnlärarinna samt kindergarten- och gymnastiklärarinna till lönegraden L 10 samt slutligen slöjdlärarinna utan pedagogisk utbildning till lönegraden L 8 på övergångsstat.

I motionen I: 285 har i anledning härav yrkats, att arbetslärare i barndomsskola måtte placeras i 12 i stället för 10 lönegraden, slöjdlärarinna i barndomsskola med pedagogisk utbildning i 15 i stället för 10 lönegraden, kindergarten- och gymnastiklärarinna i 15 i stället för 10 lönegraden samt slöjdlärarinna utan pedagogisk utbildning å övergångsstat i 10 i stället för 8 lönegraden.

I motionen II: 415 har yrkats, att slöjdlärarinna med pedagogisk utbildning måtte placeras i lönegraden B 15.

Riksdagen har för sin del funnit fog föreligga för att de lärare, som av Kungl. Maj:t föreslagits skola hänföras till lönegraden L 10, alltså arbetslärare i barndomsskola, slöjdlärarinna med pedagogisk utbildning, kindergartnlärarinna samt kindergarten- och gymnastiklärarinna, erhålla en fördelaktigare löneställning. Med ledning av den utredning

rörande ifrågavarande befattningshavares arbetsuppgifter, som nu föreligger, har riksdagen funnit sig böra placera nämnda befattningshavare i lönegraden L 11 i stället för L 10. Däremot finner riksdagen anledning icke föreligga att höja löneställningen för slöjdlärarynnor utan pedagogisk utbildning, vilka i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag böra hänföras till lönegraden L 8. Det synes lämpligt, att sistnämnda lärarinnor i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag uppföras på övergångsstat. Enligt detta förslag skulle på övergångsstat uppföras 6 slöjdlärarynnor och på ordinarie stat 2 sådana lärarinnor. Enligt vad under hand från skolöverstyrelsen upplysts, har det vid den fortsatta utredningen av dövstumskolornas personalförhållanden befunnits, att fem av de nuvarande slöjdlärarynnorna äro i besittning av tillräcklig pedagogisk utbildning, medan endast tre sakna sådan. På grund härav har riksdagen å den personalförteckning, som fastställts för dövstumskolorna, uppfört fem slöjdlärarynnor å ordinarie stat och tre på övergångsstat.

Vad av departementschefen i övrigt föreslagits rörande regleringen av lönerna för personalen vid dövstumskolorna har icke givit riksdagen anledning till erinran.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag, som i denna del får anses stå i överensstämmelse med 1937 års riksdags i ämnet fattade beslut, böra sådana pensioner och tilläggs pensioner till förutvarande befattningshavare vid dövstumundervisningsväsendet och deras efterlevande, vilka före den 1 juli 1938 beviljats av vederbörande dövstumskoldistrikt och icke i vanlig ordning gäldas av statens pensionsanstalt, övertagas av statsverket och bestridas från det under riksstatens elfte huvudtitel uppförda förslagsanslaget till diverse pensioner och understöd. I detta sammanhang har riksdagen behandlat det i de båda likalydande motionerna I: 267 och II: 392 framställda yrkandet, att pension från och med den 1 juli 1938 måtte beredas hantverksläraren vid dövstumskolan i Gävle Lars Fredrik Rehnqvist efter samma grunder, som äro stadgade för motsvarande befattningshavare vid blindskolorna.

Från föreståndaren för dövstumskolan i Gävle har under hand inhämtats, att Rehnqvist, som är född den 18 oktober 1872 och anställdes vid skolan den 1 april 1924, har en tjänstgöring, som består av undervisning i skrädderi under 10 timmar i veckan och yrkesarbete för skolans räkning under omkring 36 timmar i veckan. Han åtnjuter en årslön av 2,400 kronor, förutom tillfälligt lönetillägg av 384 kronor per år och dyrtidstillägg enligt de grunder, som gälla för statliga befattningshavare med reglerade löner. Av motionen framgår, att Rehnqvist icke genom dövstumskoldistriktets försorg kommer att beredas pension före den 1 juli 1938 och att han på grund av sin ålder knappast torde kunna beredas sysselsättning vid dövstumskolorna, sedan dessa övertagits av staten.

Riksdagen har med hänsyn till de föreliggande särskilda omständigheterna funnit det motiverat, att staten påtager sig kostnaderna för Rehnqvists pensionering, oaktat han icke före den 1 juli 1938 läser komma i åtnjutande av pension genom dövtumskoldistriktets försorg. Givetvis har emellertid riksdagen icke kunnat bifalla det motionsvis framförda förslaget, att Rehnqvist, som icke är anställd i statens tjänst, skulle komma i åtnjutande av pension efter samma grunder som gälla för motsvarande befattningshavare vid blindskolorna, d. v. s. i anslutning till bestämmelserna i civila tjänstepensionsreglementet. Lämpligen bör Rehnqvist i likhet med berörda förutvarande befattningshavare vid dövtumundervisningsväsendet, vilkas pensioner från och med den 1 juli 1938 skola övertagas av statsverket, tilldelas pension ur förslagsanslaget till diverse pensioner och understöd. Riksdagen har i frågans nuvarande läge ansett sig böra bemyndiga Kungl. Maj:t att bestämma skälig pension för Rehnqvist, varvid hänsyn bör tagas till de pensionsregler, som i liknande fall tillämpats av det dövtumskoldistrikt, i vars tjänst Rehnqvist nu befinner sig, samt att för ändamålet taga nämnda förslagsanslag i anspråk.

Under avsnittet *övergångsförhållanden* har departementschefen uttalat sig för den principen, att vederbörande nu vid dövtumundervisningsväsendet anställda ordinarie befattningshavare icke böra genom övergången i statlig tjänst lida minskning i löneförmånerna vid den ordinarie tjänsten, samt föreslagit, att det skulle överlåtas åt Kungl. Maj:t att från fall till fall besluta, huruvida och med vilket belopp lönefyllnad må utgå. Riksdagen, som medgiver, att det må ankomma på Kungl. Maj:t att från fall till fall besluta, huruvida och med vilket belopp sådan lönefyllnad må utgå, förutsätter emellertid, att Kungl. Maj:t vid bestämmandet av lönefyllnaden tillser, att ingen av ifrågavarande nu anställda ordinarie befattningshavare kommer att lida minskning i löneförmånerna vid den ordinarie tjänst, som av dem innehades vid övergången i statstjänst.

Såsom framgår av redogörelsen i statsrådsprotokollet komma de uppgifter, som hittills omhänderhafts av den privata tysta skolan å Lidingö — fortsatt undervisning åt dövtumma kvinnliga lärjungar — att genom omorganisationen av dövtumundervisningsväsendet övertagas av staten. Skolans styrelse har bland annat uttalat en önskan, att de vid skolan anställda lärarinnor, som på grund härav komma att förlora sin anställning, måtte i fråga om ersättning av statsmedel, lönetursrätt och pension jämföras med sådana ämneslärarinnor och lärare i övningsämnen, som till följd av 1927 års skolreform mistat sina befattningar. Departementschefen har på av skolöverstyrelsen anförda skäl ansett sig icke böra ifrågasätta, att staten skulle ikläda sig direkta utgifter för ersättning åt ifrågavarande lärarpersonal, men i likhet med överstyrelsen fun-

nit sig icke böra ställa sig avvisande gentemot att ifrågavarande lärare, i den mån så kan ske, beredas platser vid dövstumskolorna.

Riksdagen, som vill framhålla, att tysta skolan under flera år fullgjort en viktig samhällelig uppgift, anser det på grund härav icke utan vidare klart, att statens omsorger om de vid skolan nu anställda lärarinnorna böra begränsas på sätt av skolöverstyrelsen och departementschefen ifrågasatts. Om det befinnes, att skolan saknar ekonomiska förutsättningar för att draga försorg om lärarpersonalen och om denna icke kan i sin helhet beredas sysselsättning vid de statliga dövstumskolorna eller vid tysta skolan efter den omläggning av denna skolas verksamhet, som av den föreliggande utredningen att döma är förestående, bör enligt riksdagens mening upptagas till övervägande, om icke de principer, som av staten förut i liknande fall följts, tala för att staten jämväl i detta fall bör träda hjälpende emellan. Under nuvarande förhållanden anser sig riksdagen allenast böra godkänna departementschefens förslag, att de lärare vid tysta skolan, som förlora sin anställning på grund av dövstumundervisningsväsendets omorganisation, böra i den mån så kan ske beredas platser vid de statliga dövstumskolorna.

Vad av departementschefen i övrigt föreslagits rörande övergångsförhållandena anser sig riksdagen kunna godkänna.

I det föregående har riksdagen uttalat sin anslutning till vissa av de av departementschefen framställda förslagen rörande *utbildningen av lärare för dövstumundervisningsväsendet*. De av departementschefen i detta hänseende i övrigt framställda förslagen innebära, att kostnaderna för lärarutbildningen, som hittills i viss utsträckning bestritts av donationsmedel, skola i fortsättningen helt gäldas av statsmedel samt att utbildningen skall äga rum genom årliga ettåriga kurser, tills vidare förlagda till dövstumskolan å Manilla, efterföljda av eventuellt till andra dövstumskolor förlagda provårskurser. Departementschefen har vidtagit vissa beskäringar i de av överstyrelsen för ändamålet ifrågasatta arvodesbeloppen.

De av departementschefen föreslagna arvodes- och anslagsbeloppen synas riksdagen väl avvägda med hänsyn till lärarutbildningens jämförelsevis begränsade omfattning. Riksdagen, som icke har något att erinra mot vad i propositionen föreslagits i fråga om lärarutbildningen, förutsätter i likhet med departementschefen, att föreståndar- och lärararvoden skola utgå vid dövstumlärarseminariet och vid provårsanstalterna endast de år, då lärarutbildning bedrives.

Riksdagen anser goda skäl hava anförts för att staten bör påtaga sig ansvaret för den *religiösa och sociala omvårdnaden av de dövstumma*. Kungl. Maj:ts förslag om anställande av fem dövstumpräster och fem dövstumkonsulenter, alla på ordinarie stat i lönegraden B 21, har synts

riksdagen bereda trygghet för att dessa vårdnadsuppgifter komma att på ett tillfredsställande sätt omhänderhavas. Riksdagen godkänner Kungl. Maj:ts förslag i denna del. Även förslaget, att kostnaderna för dövstumprästernas verksamhet skola bestridas av kyrkofonden, bifalles av riksdagen. Likaledes godkänner riksdagen de av Kungl. Maj:t i övrigt föreslagna åtgärderna till förmån för de dövstamma. Riksdagen antager sålunda de av Kungl. Maj:t föreslagna gynnsammare grunderna för statsbidrag till förskolor och skolhem för dövstumma barn och bifaller ävenledes förslaget, att för budgetåret 1938/39 anvisas ett reservationsanslag av 17,500 kronor till bidrag till kursverksamhet m. m. för de dövstamma. I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts förslag bör anslaget till bidrag till tysta skolan i Lidingö för nästa budgetår utgå med oförändrat belopp, 10,000 kronor.

De av Kungl. Maj:t verkställda *anslagsberäkningarna* för budgetåret 1938/39 hava endast i följande hänseenden givit riksdagen anledning till erinran.

Med hänsyn till de ändringar, som av riksdagen företagits i Kungl. Maj:ts förslag — höjd löneställning för den lärarpersonal, som av Kungl. Maj:t hänförs till lönegraden L 10, ävensom ändrad fördelning av slöjd-lärarinnorna mellan ordinarie befattningshavare och befattningshavare å övergångsstat — har i avlöningsstaten för läroanstalterna för dövstumma anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat *höjts* med i runt tal 14,000 kronor till 614,000 kronor och anslagsposten till avlöningar till tjänstemän å övergångsstat *minskats* med i runt tal 9,000 kronor till 13,000 kronor.

Riksdagens vederbörande utskott har under hand från skolöverstyrelsen inhämtat, att vid beräkningarna av delposten till grundavlöningar m. m. till övrig icke-ordinarie personal hänsyn icke tagits till behovet av en gårdskarll vid fortsättningsskolan i Växjö. Enligt lämnad uppgift åtnjuter den vid denna skola nu anställde gårdskarlen en kontant lön av 1,080 kronor. Riksdagen har ansett sig böra för ändamålet höja vederbörande delpost — 157,000 kronor — med i runt tal 1,100 kronor till 158,100 kronor. Vad riksdagen i det föregående yttrat rörande sättet för bestridandet av den teoretiska undervisningen vid fortsättningsskolan å Broby gård har ansetts icke böra för närvarande föranleda en höjning av delposten i fråga, vilken med hänsyn till osäkerheten i anslagsberäkningarna i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag som en övergångsanordning för nästa budgetår betecknats förslagsvis. Befinnes det nödvändigt att anställa en extra eller extra ordinarie lärare för den teoretiska undervisningen vid nämnda fortsättningsskola eller befinnes posten i övrigt vara för lågt beräknad, ankommer det på Kungl. Maj:t att medgiva, att posten må överskridas.

Riksdagen, som i övrigt godkänner beräkningarna av nämnda avlö-

ningsanslag, anvisar sålunda för ändamålet för nästa budgetår ett anslag, som med $(14,000 - 9,000 + 1,100 =)$ 6,100 kronor överstiger det av Kungl. Maj:t begärda, d. v. s. ett anslag av $(823,000 + 6,100 =)$ 829,100 kronor.

Såsom av det föregående framgår, har riksdagen icke funnit skäl att anvisa ett av Kungl. Maj:t begärt anslagsbelopp å 6,000 kronor för iordningställande av trädgården vid Broby gård m. m. för nästa budgetår. Riksdagen anvisar fördenskull till inköp av egendomen Broby gård m. m. såsom kapitalinvestering i domänfonden ett reservationsanslag av 54,000 kronor för nästa budgetår i stället för det av Kungl. Maj:t för ändamålet föreslagna reservationsanslaget av 60,000 kronor.

Riksdagen, som i övrigt bifaller Kungl. Maj:ts i berörda proposition framställda förslag, såvitt nu är i fråga, får under åberopande av vad sålunda anförts anmäla, att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts förslag

1. beslutat, att för meddelande av undervisning åt dövstumma skolpliktiga barn m. fl. följande skolor från och med den 1 juli 1938 skola vara anordnade, nämligen

fyra *upptagningskolor*, av vilka en skall vara förlagd till Härnösand, en till Lund, en till Manilla och en till Vänersborg,

två *specialskolor*, av vilka den ena skall vara avsedd för oegentligt dövstumma och förlagd till Örebro samt den andra avsedd för skrivteckenelever och förlagd till Gävle, samt

fyra *fortsättningsskolor*, nämligen

en i Vänersborg, avsedd för gossar, som åtnjutit talundervisning,

en i Växjö, avsedd för flickor, som åtnjutit talundervisning,

en i Gävle, avsedd för icke-talundervisade gossar och flickor, samt

en för undervisning i lantbruksyrket och i trädgårdsskötsel, förlagd till Broby gård i Funbo socken i Uppland;

2. beslutat, att för utbildning av lärare för dövstumundervisningen skall upprätthållas ett seminarium vid dövstumskola, som av Kungl. Maj:t bestämmes;

3. beslutat, att bestämmelserna i avlöningsreglementet för ordinarie lärare vid statens undervisningsväsende skola från och med den 1 juli 1938 göras tillämpliga å lärare vid statens dövstumskolor;

4. beslutat, att avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, skall från och med den 1 juli 1938 äga tillämpning å husmödrar och sjuksköterskor vid statens dövstumskolor ävensom å dövstumpräster och dövstumkonsulenter;

5. bemyndigat Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad av departementschefen i sådant hänseende i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 3 mars 1938 föreslagits meddela erforderliga särskilda bestämmelser och övergångsbestämmelser beträffande tillämp-

ning av omförmälda avlöningsreglementen å de under 3 och 4 angivna befattningshavarna ävensom angående övergångslön, dock med iakttagande av vad riksdagen i det föregående anförte;

6. godkänt följande personalförteckning för statens läroanstalter för dövstumma, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1938/39:

Befattning.	Personalförteckning.	Lönegrad.
	<i>Tjänstemän å ordinarie stat.</i>	
7 rektorer, lön enligt i anslutning till avlöningsreglementet för ordinarie lärare vid statens undervisningsväsende meddelade särskilda bestämmelser		—
	<i>Anm.: Av dessa rektorer skola 1 tillhöra avlöningsgruppen II i sagda bestämmelser, 5 avlöningsgruppen III och 1 avlöningsgruppen IV.</i>	
58 lärare i kunskapsämne		L 20
7 arbetslärare i fortsättningsskola		L 15
1 skolkökslärarinna		L 15
2 skolköks- och kindergartnlärarinnor		L 15
14 arbetslärare i barndomsskola		L 11
5 slöjdlärarinnor		L 11
2 kindergartnlärarinnor		L 11
1 kindergarten- och gymnastiklärarinna		L 11
6 husmödrar		B 7
5 sjuksköterskor		B 6

Tjänstemän å övergångsstat.

3 slöjdlärarinnor L 8;

7. godkänt följande avlöningsstat för läroanstalterna för dövstumma, att tillämpas under budgetåret 1938/39:

Avlöningsstat.

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 614,000
2. Avlöningar till tjänstemän å övergångsstat, <i>förslagsvis</i>	» 13,000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:	
a. Grundbelopp	kronor 32,050
b. Vikariatsersättningar m. m., <i>förslagsvis</i>	» 350
	» 32,400
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal:	
a. Grundavlöningar m. m., <i>förslagsvis</i>	kronor 158,100
b. Avlöningsförhöjningar m. m., <i>förslagsvis</i>	» 4,000
	» 162,100
5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	» 7,600

Summa förslagsanslag kronor 829,100;

8. till *Läroanstalter för dövstumma: Avlöningar* för budgetåret 1938/39 anvisat ett *förslagsanslag* av 829,100 kronor;

9. till *Läroanstalter för dövstumma: Omkostnader* för budgetåret 1938/39 anvisat ett *förslagsanslag* av 467,000 kronor;

10. till *Läroanstalter för dövstumma: Resor för dövstumskolelever jämte åtföljande vårdare* för budgetåret 1938/39 anvisat ett *förslagsanslag* av 12,000 kronor;

11. till *Läroanstalter för dövstumma: Stipendier åt vissa fortsättningskolpliktiga elever* för budgetåret 1938/39 anvisat ett *reservationsanslag* av 10,000 kronor;

12. till *Läroanstalter för dövstumma: Understöd åt blivande dövstum-lärare* för budgetåret 1938/39 anvisat ett *reservationsanslag* av 4,000 kronor;

13. bemyndigat Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser angående statsbidrag till avlöning åt sådan vid dövstumundervisningsväsendet nu anställd föreståndare eller ordinarie lärare, vilken icke önskar övergå till tjänstgöring vid statlig dövstumskola och icke heller kan lagligen där-till förbindas och som på grund härav må komma att uppföras på in-dragningsstat hos vederbörande landsting eller stad, som icke deltar i landsting;

14. såsom *Bidrag till avlöning åt vissa på indragningsstat hos lands-ting m. fl. uppförda dövstumlärare* för budgetåret 1938/39 anvisat ett *förslagsanslag* av 5,000 kronor;

15. medgivit, att bidrag till förskolor och skolhem för dövstumma barn må från och med budgetåret 1938/39 utgå i huvudsaklig överensstäm-melse med de grunder, som av departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 3 mars 1938 angivits;

16. såsom *Bidrag till förskolor och skolhem för dövstumma barn* för budgetåret 1938/39 anvisat ett *förslagsanslag* av 16,000 kronor;

17. såsom *Bidrag till kursverksamhet m. m. för dövstumma* för bud-getåret 1938/39 anvisat ett *reservationsanslag* av 17,500 kronor;

18. såsom *Bidrag till tysta skolan i Lidingö* för budgetåret 1938/39 anvisat ett *anslag* av 10,000 kronor;

19. godkänt följande personalförteckning för dövstumpräster och dövstumkonsulenter, att tillämpas tills vidare från och med budget-året 1938/39:

Personalförteckning.

Befattning.

Lönegrad.

Tjänstemän å ordinarie stat.

5 dövstumpräster	B 21
5 dövstumkonsulenter	B 21;

20. godkänt följande avlöningsstat för dövtumprästerna och dövtumkonsulenterna, att tillämpas under budgetåret 1938/39:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat, <i>förslagsvis</i>	kronor 70,000
2. Särskilda löneförmåner till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> »	800
	<u>Summa utgifter kronor 70,800;</u>

Särskilda uppbördsmedel:

Bidrag från kyrkofonden	kronor 42,000
	<u>Nettoutgift kronor 28,800;</u>

21. till *Dövtumpräster och dövtumkonsulenter*: Avlöningar för budgetåret 1938/39 anvisat ett *förslagsanslag* av 28,800 kronor;

22. till *Dövtumpräster och dövtumkonsulenter*: *Omkostnader* för budgetåret 1938/39 anvisat ett *förslagsanslag* av 16,500 kronor;

23. bemyndigat Kungl. Maj:t att taga det under elfte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till diverse pensioner och understöd m. m. i anspråk för bestridande av dels de av departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 3 mars 1938 angivna pensioner och tilläggspensioner till vissa förutvarande befattningshavare vid dövtumundervisningsväsendet och deras efterlevande, dels ock pension till läraren i skrädleri vid dövtumskolan i Gävle Lars Fredrik Rehnqvist med belopp, som Kungl. Maj:t finner skäligt bestämma;

24. till *Inköp av egendomen Broby gård m. m.* såsom kapitalinvestering under rubrik Statens affärsfonder: Domänverket för budgetåret 1938/39 anvisat ett *reservationsanslag* av 54,000 kronor.

Stockholm den 10 maj 1938.

Med undersåtlig vördnad.